

Wersja zanonimizowana

Tłumaczenie

C-372/22-1

Sprawa C-372/22

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

9 czerwca 2022 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

tribunal d'arrondissement (Luksemburg)

Data wydania orzeczenia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

8 czerwca 2022 r.

Strona skarżąca:

CM

Strona pozwana:

DN

[...] *Orzeczenie* [...] z dnia 8 czerwca 2022 r.

[...]

między:

[...] **CM**, urodzonym w [...] 1979 r. w [...] (Francja), zamieszkałym w [...] Luksemburg, [...],

Strona skarżąca [...],

[...] **a:**

[...] **DN**, urodzoną w [...] 1978 r. w [...] (Francja), zamieszkałą w [...] (Francja), [...]

Strona pozwana [...],

[...]

POSTĘPOWANIE

Uwzględniając orzeczenie [...] z dnia 1 grudnia 2020 r., zawieszające postępowanie do chwili wydania orzeczenia przez wydział rodzinny w Tribunal judiciaire de Nanterre (sądzie rejonowym w Nanterre, Francja) w przedmiocie jego jurysdykcji krajowej [...].

[...]

Przedmiot kontynuacji rozprawy

[...] Wydział rodzinny wyznaczył na dzień 11 maja 2022 r. rozprawę ograniczającą się do kwestii zawisłości sporu i jurysdykcji.

[...] CM twierdzi, że niniejszy sąd ma jurysdykcję na podstawie art. 9 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej (zwanego dalej „rozporządzeniem (WE) nr 2201/2003”), ponieważ kryterium temporalnym jurysdykcji na podstawie wspomnianego artykułu jest zgodne z prawem przeprowadzenie się, a data orzeczenia nie ma tu żadnego znaczenia. Zatem, o ile orzeczenie [...] z dnia 12 czerwca 2020 r. [...] określało datę przeprowadzenia się na dzień 30 sierpnia 2020 r., [...] [według niego] był on uprawniony do wszczęcia postępowania przed luksemburskim sądem właściwym w sprawach rodzinnych do dnia 30 listopada 2020 r. W świetle orzeczeń wydanych we Francji nie ma już miejsca zawisłość sporu na podstawie art. 19 rozporządzenia (WE) nr 2201/2003. W stosunku do art. 15 wspomnianego rozporządzenia art. 9 ust. 1 ma być stosowany w pierwszej kolejności, ponieważ art. 8 wyraźnie do niego odsyła. Ponadto przesłanki z art. 15 ust. 1 są kumulatywne, a nie są spełnione w niniejszej sprawie, ponieważ wydział rodzinny w niniejszym sądzie jest najlepiej umiejscowiony do orzekania, gdyż zna on dzieci i okoliczności faktyczne sprawy. Ponieważ sąd francuski stwierdził brak swojej jurysdykcji, zastosowanie art. 15 stanowi w niniejszej sprawie formę odmowy ochrony prawnej.

[...] DN uważa również, że w świetle wydanych orzeczeń francuskich nie ma już miejsca zawisłość sporu. Uważa ona natomiast, że art. 15 rozporządzenia (WE) nr 2201/2003 powinien mieć zastosowanie w niniejszej sprawie i deklaruje wyraźnie formalną akceptację dla przekazania, wymaganą w ust. 2 in fine wspomnianego artykułu. Podnosi ona, że wszystkie przesłanki przewidziane w art. 15 ust. 3 są spełnione w niniejszej sprawie, w związku z czym sądy francuskie są lepiej umiejscowione niż sądy luksemburskie do rozpoznania sprawy.

Okoliczności faktyczne i dotychczasowe postępowanie

Orzeczeniem [...] z dnia 12 czerwca 2020 r. wydział rodzinny orzekł, na wniosek wspólnych małoletnich dzieci [...] AF i [...] BG, co następuje:

„[...] ustala stałe i zwykłe miejsce zamieszkania wspólnych małoletnich dzieci [...] AF urodzonego w [...] 2009 r. i [...] BG urodzonej w [...] 2010 r. przy [...] DN, ze skutkiem od dnia 31 sierpnia 2020 r.,

orzeka, [...] [że] CM skorzysta z prawa do osobistej styczności ze wspólnymi małoletnimi dziećmi [...] AF i [...] BG, oraz do noclegu, na następujących zasadach, ze skutkiem od dnia 31 sierpnia 2020 r., chyba że strony poczynią lepsze wspólne ustalenia:

[...] [zasady wykonywania prawa do osobistej styczności z dzieckiem]

Orzeczenie to stało się prawomocne [...].

Należy przypomnieć, że w niniejszej sprawie, po wydaniu orzeczenia [...] z dnia 1 grudnia 2020 r., wydział rodzinny w niniejszym sądzie zawiesił postępowanie na podstawie art. 19 rozporządzenia (WE) nr 2201/2003 i art. 12 rozporządzenia Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych do czasu wydania przez wydział rodzinny w Tribunal judiciaire de Nanterre (sądzie rejonowym w Nanterre, Francja) orzeczenia w przedmiocie jurysdykcji krajowej [...].

Orzeczeniem z dnia 17 września 2021 r. wydział rodzinny w Tribunal judiciaire de Nanterre (sądzie rejonowym w Nanterre, Francja) orzekł na podstawie art. 8 i 9 rozporządzenia (WE) nr 2201/2003 w następujący sposób:

„[...] - że w dniu 14 października 2020 r., czyli w terminie trzech miesięcy od zgodnego z prawem przeprowadzenia się małoletnich dzieci, [...] CM wniósł do tribunal d'arrondissement de Luxembourg (sądu okręgowego w Luksemburgu) wniosek o zmianę zasad wykonywania prawa do osobistej styczności z dzieckiem i noclegu [...].

- że nie wydaje się wcale, aby [...] CM uznał jurysdykcję sądów francuskich.

W konsekwencji, w świetle wyżej wymienionych aktów Tribunal judiciaire de Nanterre nie ma jurysdykcji.

[...]”.

Wyrokiem z dnia 3 marca 2022 r. Cour d'appel de Versailles (sąd apelacyjny w Wersalu, Francja) stwierdził, że „nie rozpoznaje [apelacji] wniesionej przez [...] DN [...]”.

[...]

Uzasadnienie postanowienia

W orzeczeniu [...] z dnia 12 czerwca 2020 r. wskazano:

- po pierwsze, następujące względy dotyczące dobra dzieci [...] AF i [...] BG przemawiające za odroczonym skutkiem zgodnej z prawem zmiany miejsca zamieszkania i zwykłego pobytu: „aby umożliwić dzieciom zakończenie roku szkolnego w Luksemburgu oraz w jak najmniejszym stopniu zakłócić ewentualne już przewidziane plany na letnie wakacje, należy stwierdzić, że zmiana ta nastąpi ze skutkiem od dnia 31 sierpnia 2020 r., w przeddzień podjęcia nauki w szkole w [...] (Francja)”;

[...]

Ze względu na ów w ten sposób przyznany odroczony skutek, wniosek [...] CM do niniejszego sądu w dniu 14 października 2020 r., to jest sześć dni po złożeniu wniosku przez [...] DN w Nanterre (Francja), został złożony z pewnością mniej niż trzy miesiące po *faktycznym* przeprowadzeniu się dzieci, które nastąpiło w dniu 30 sierpnia 2020 r., ale również ponad cztery miesiące po wydaniu orzeczenia [...] z dnia 12 czerwca 2020 r., w którym *postanowiono* o tej przeprowadzce, a które to orzeczenie następnie uprawomocniło się [...].

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) orzekł w przedmiocie art. 15 rozporządzenia (WE) nr 2201/2003:

- „Artykuł 15 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003 należy interpretować w ten sposób, że: by móc ocenić, że sąd innego państwa członkowskiego, z którym dziecko ma szczególny związek, jest lepiej umiejscowiony, sąd posiadający jurysdykcję w danym państwie członkowskim powinien upewnić się, że przekazanie sprawy takiemu sądowi może przynieść rzeczywistą i konkretną wartość dodaną dla badania tej sprawy, z uwzględnieniem między innymi przepisów procesowych obowiązujących w tym innym państwie członkowskim; by móc ocenić, że takie przekazanie służy dobru dziecka, sąd posiadający jurysdykcję w danym państwie członkowskim powinien między innymi upewnić się, że rzucone przekazanie nie stwarza ryzyka negatywnego wpływu na sytuację danego dziecka” (wyrok z dnia 27 października 2016 r. w sprawie C-428/15);
- „Artykuł 15 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1347/2000, należy interpretować w ten sposób, że nie znajduje on zastosowania do sytuacji takiej jak zaistniała w postępowaniu głównym, w której dwa sądy, przed którymi wszczęto postępowanie, mają jurysdykcję do rozpoznania sprawy co

do istoty na podstawie, odpowiednio, art. 12 i 8 owego rozporządzenia” (wyrok z dnia 4 października 2018 r., sprawa C-478/17).

W niniejszej sprawie cztery przesłanki (piąta dotycząca „środków ochrony dziecka” nie ma zastosowania w niniejszej sprawie) przewidziane w art. 15 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 2201/2003 dla istnienia szczególnego związku, mimo że w przepisie mają charakter alternatywny, są w przypadku [...] AF i [...] BG spełnione kumulatywnie:

1. po przeprowadzce w dniu 31 sierpnia 2020 r. dzieci w sposób oczywisty uzyskały miejsce zwykłego pobytu we Francji,
2. dzieci miały już wcześniej miejsce zwykłego pobytu we Francji, w orzeczeniu [...] z dnia 21 stycznia 2019 r., wydanym między stronami, wskazano w tym względzie, że „*obie strony pochodzą z regionu paryskiego, a rodzina mieszkała tam do czasu przeprowadzki do Luksemburga, które faktycznie nastąpiło w przypadku [...] CM w dniu 1 lipca 2015 r., a w przypadku [...] DN [...] pod koniec sierpnia 2015 r.*”,
3. oboje dzieci mają obywatelstwo francuskie,
4. ich matka, [...] DN, ma miejsce zwykłego pobytu we Francji.

Ponadto, biorąc pod uwagę okoliczności faktyczne sprawy, zdaniem wydziału rodzinnego w niniejszym sądzie wszelkie środki dowodowe, które prawdopodobnie należało będzie zarządzić, biorąc pod uwagę wiek dzieci oraz fakt, że orzeczenie [...] z dnia 12 czerwca 2020 r. pochodzi sprzed prawie dwóch lat, albo będą wymagały stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1783 z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (obowiązującego od dnia 1 lipca 2022 r.), albo doprowadzą do powstania trudności związanych z odległością geograficzną (np. przesłuchanie małoletnich na podstawie art. 388–1 kodeksu cywilnego). Wreszcie, w przypadku gdyby wniosek [...] CM dotyczący zasad wykonywania jego prawa do osobistej styczności z dzieckiem i noclegu był dopuszczalny, francuski sąd w sprawach rodzinnych byłby lepiej umiejscowiony, by ocenić sytuację faktyczną dzieci mających miejsce zwykłego pobytu na terytorium francuskim od dnia 30 sierpnia 2020 r. i ustanowić, w razie potrzeby, właściwe zasady dotyczące ram społecznych i konkretnych istniejących możliwości. Chodzi zatem o „rzeczywistą i konkretną wartość dodaną”, o której mowa w ww. wyroku TSUE z dnia 27 października 2016 r.

Aby uznać brak swojej jurysdykcji, wydział rodzinny w Tribunal judiciaire de Nanterre (sądzie rejonowym w Nanterre, Francja) w sposób dorozumiany musiał ocenić, że art. 9 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 2201/2003, przewidziany „w drodze wyjątku od art. 8” tego rozporządzenia, ma zastosowanie z wyłączeniem wspomnianego artykułu [...] [8, który ustanawia] jurysdykcję

ogólną [...] sprzeciwiającą się, zgodnie z wyrokiem TSUE z dnia 4 października 2018 r., stosowaniu art. 15, który zawiera sformułowanie „w drodze wyjątku”.

W tak uszczegółowionych okolicznościach chodzi w niniejszej sprawie o wyjaśnienie – w celu ustosunkowania się do zarzutów stron w zakresie uzyskania rozstrzygnięcia w przedmiocie jurysdykcji krajowej – związku art. 9 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 2201/2003 z art. 8 i 15 tego rozporządzenia. Należy jeszcze upewnić się, że jurysdykcja uzupełniająca z art. 9 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 2201/2003 nie stanowi, w stosownym przypadku, w okolicznościach faktycznych i poprzez wykładnię rozszerzającą, punktu wyjścia do rozważań dotyczących wyłącznie taktyki sądowej (takich jak: ułatwienia w odniesieniu do terminów procesowych i wymaganych uprzednich procedur, które różnią się w zależności od państw członkowskich; korzystanie z kryterium jurysdykcji ad hoc przewidzianego w art. 3 lit. d) rozporządzenia Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych – które w niniejszej sprawie jako jedyne pozwala w tej dziedzinie uzasadnić jurysdykcję krajową luksemburskiego sądu w sprawach rodzinnych).

Należy zatem zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z pytaniami sformułowanymi w sentencji niniejszego wyroku [...].

Z TYCH WZGLĘDÓW:

[...] zawieszają postępowanie i zwracają się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- I. Czy art. 9 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej ma zastosowanie do:
 - a) wniosku o zmianę [wykonywania] prawa do osobistej styczności z dzieckiem w rozumieniu art. 2 pkt 10 wspomnianego rozporządzenia, złożonego przez osobę, której przysługuje wspomniane prawo do osobistej styczności z dzieckiem na podstawie orzeczenia sądowego z odroczonego skutkiem, uzasadnionym dobrem dzieci, które jednak jest prawomocne i korzysta z powagi rzeczy osądzonej, wydanym w państwie wcześniejszego miejsca zwykłego pobytu dzieci ponad cztery miesiące przed złożeniem wniosku na podstawie art. 9 ust. 1,
 - b) i to w sposób wyłączający jurysdykcję ogólną przewidzianą w art. 8 wspomnianego rozporządzenia,

podczas gdy w motywie 12 wspomnianego rozporządzenia wskazano, że „podstawy jurysdykcji w sprawach odpowiedzialności rodzicielskiej ustanowione w niniejszym rozporządzeniu ukształtowane są zgodnie z zasadą dobra dziecka, w szczególności według kryterium bliskości[; j]urysdykcja powinna należeć w pierwszej kolejności do sądów państw członkowskich zwykłego pobytu dziecka, z wyjątkiem niektórych przypadków zmiany miejsca pobytu dziecka [...]”?

II. W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie I.: czy istniejąca w ten sposób jurysdykcja na podstawie art. 9 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, przewidziana „w drodze wyjątku od art. 8” wspomnianego rozporządzenia, stoi na przeszkodzie stosowaniu art. 15 tego rozporządzenia, przewidzianego „w drodze wyjątku” i „jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka”?

[...]

DOKUMENT ROBOCZY